

Utkast till lagrådsremiss Ett särskilt straffansvar för samröre med en terroristorganisation

(Ju2019/01919/L5)

Juridiska fakulteten vid Uppsala universitet har genom remiss anmodats att yttra sig över ett utkast till lagrådsremiss avseende förslag bl.a. till lag om ändring i lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet (rekryteringslagen). Fakultetsnämnden vill framföra följande synpunkter.

Den tidigare lagrådsremissen i ärendet innehöll förslag till kriminalisering av både deltagande och samröre med en terroristorganisation. Den nu aktuella remissen innehåller däremot i denna del endast ett något modifierat förslag till kriminalisering av samröre med en terroristorganisation (2 b § rekryteringslagen i remissen).

Bakgrunden till det nya förslaget tycks ligga för det första i ett accepterande av att deltagande i en terroristorganisation omfattas av föreningsfriheten enligt 2 kap. 1 § första stycket 5 regeringsformen (RF) och att en kriminalisering av sådant deltagande utgör en begränsning av denna frihet, och för det andra i en snäv tolkning av utrymmet enligt 2 kap. 24 § andra stycket RF för sådana begränsningar (se remissen s. 14). Fakultetsnämnden instämmer sedan tidigare i bedömningen i den första frågan, men anser att tolkningen i den senare frågan framstår som onödigt restriktiv. Tvärtom bör det, som fakultetsnämnden anförde i sitt remissvar avseende promemorian Ds 2017:62, regelmässigt vara möjligt att anse att en terroristorganisation är en organisation av militär eller *liknande* natur. De exempel på terroristorganisationer som gavs i den tidigare lagrådsremissen, bl.a. IS/Daesh, måste tveklöst sägas vara av sådant slag. Begränsningsregeln skulle snarare ge en deltagandekriminalisering fastare konturer genom att utesluta tillämpning av deltagandebrottet på organisationer som bara med stor tvekan kan betecknas som terroristorganisationer. Frågan förtjänar att ställas vilka organisationer som inte är av militär eller liknande natur, men ändå är så samhällsfarliga att de bör förbjudas.

Begränsningsregeln i 2 kap. 24 § andra stycket RF om organisationer av militär eller liknande natur kom till för att möjliggöra en kriminalisering av olovlig kårverksamhet (18 kap. 4 § brottsbalken). Det nu föreslagna samröresbrottet jämförs med just detta brott, som kriminaliserar såväl bildande av och deltagande i vissa sammanslutningar som viss annan verksamhet som

främjar eller bidrar till sammanslutningens verksamhet. Samröresbrottet skulle anknyta till det senare ledet, alltså inte bildande eller deltagande (remissen s. 17). En uttalad premis för det föreslagna samröresbrottet är också att det inte träffas av grundlagsskyddet för föreningsfriheten (remissen s. 18 f.) och att samröresbrottet inte får ges en så vid utformning att det i praktiken innebär en kriminalisering av deltagande eller medlemskap i en terroristorganisation (remissen s. 27).

Mot denna bakgrund blir frågan hur den kriminalisering av samröre med en terroristorganisation som nu föreslås närmare ska förstås. En möjlig tolkning är att uppfatta samröresbrottet som en kriminalisering av att på visst sätt främja, stärka eller understödja en terroristorganisation, *så länge gärningen inte utförs av någon som deltar i organisationens verksamhet*. Med en sådan tolkning skulle frågan behöva ställas om en samröresgärning har utförts av en "medlem" eller "icke-medlem". Tolkningen skulle påminna om en kriminalisering av medhjälp till brott, där brott i gärningsmannaskap var tillåtet.

Remissen antyder dock att det nu föreslagna samröresbrottet i betydande utsträckning skulle ersätta det tidigare föreslagna deltagandebrottet (se t.ex. remissen s. 17 och 34). Uppfattat på detta sätt skulle även "medlemmars" samröresgärningar omfattas av samröresbrottet. Om kriminaliseringen inte ska träffas av föreningsfriheten tycks det emellertid även med en sådan tolkning vara nödvändigt att begränsa samröresbrottets tillämpning till gärningar som inte *i praktiken är ett uttryck för deltagande i organisationen*.

Det är tydligt att den sistnämnda, vidare tolkningen av det föreslagna samröresbrottet i praktiken ligger mycket nära en deltagandekriminalisering. Att då ändå försöka begränsa kriminaliseringen till gärningar som inte träffas av föreningsfriheten kan förväntas leda till vanskliga konstitutionella avgränsningar i rättstillämpningen på ett sätt som för en bredare allmänhet kan förväntas komma att framstå som märkligt. Detsamma måste sägas om den snävare tolkningen, där "medlemmar" regelmässigt skulle uteslutas från det straffbara området.

Fakultetsnämnden förstår att det är angeläget med en kriminalisering av de gärningar som träffas av förslaget. Lämpligheten av den valda konstruktionen måste emellertid ifrågasättas, särskilt som begränsningen till gärningar som inte träffas av föreningsfriheten framstår som onödig, eftersom begränsningsregeln i 2 kap. 24 § andra stycket RF bör ge ett större utrymme för kriminalisering av deltagande i en terroristorganisation än vad som förutsätts i remissen. Fakultetsnämnden förordar i stället att ett förslag till deltagande- och samröreskriminaliseringar läggs fram samlat, och att regeringen då, på det sätt som Lagrådet har efterfrågat, redovisar sin motivering till varför kriminaliseringen skulle utgöra en godtagbar begränsning av föreningsfriheten. Under sådana förutsättningar tillstyrker fakultetsnämnden förslaget. Eftersom samröresbrottet tveklöst innefattar straffvärda handlingar vill fakultetsnäm-

UPPSALA
UNIVERSITET

REMISSYTTRANDE

3 (3)

2019-06-28

JURFAK 2019/34

den inte direkt avstyrka en sådan kriminalisering genomförd för sig, men likväl understryka att en sådan lösning framstår som olycklig.

De övriga förslagen i remissen lämnas utan erinran.

Förslag till yttrande i detta ärende har upprättats av doktoranden Gustaf Almkvist efter samråd med professor Iain Cameron. Yttrandet har på delegation avgivits av Juridiska fakultetens prodekanus, docent Hans Eklund.

Hans Eklund